

Leo Trotskij: Kampen om statsmakten (artiklar från juni-juli 1917).

[De fyra artiklar som publiceras här gavs första gången ut på engelska i boken *The Proletarian Revolution in Russia*, by Lenin and Trotsky. Boken redigerades av den amerikanske kommunisten Louis C. Fraina, och gavs ut av Communist Press, New York, 1918. Lenin berömde Fraina för hans arbete:

... den amerikanske kamraten F gjorde alldeles rätt då han utgav en diger bok med uppsatser av Trotskij och mig, och på detta sätt gav en översikt av den ryska revolutionens historia." (Lenin, *Works*, ryska upplagan, band 17, s 96) [Citeras av Trotskij i *Tredje internationalen efter Lenin*.]

Artiklarna publicerades ursprungligen i *Vperjod* i juni-juli 1917. Översatta från ryska till engelska av Fraina. Här översatt från engelska. Översättning: Göran Källqvist.]

Innehållsförteckning

Inledning (av Louis C Fraina).....	1
Dubbelmaktens gyckelspel.....	11
Fred och reaktion.....	16
Demokrati, pacifism och imperialism.....	20
Prövningens dagar.....	24

Inledning (av Louis C Fraina)

Den stora och avgörande frågan för den ryska revolutionen var *statsmakten*, frågan om vilken klass som skulle kontrollera staten och vilken form staten skulle anta. Revolutionens varje fas och utveckling är sammanvävd med frågan om statsmakten, varje kris i revolutionen är en *maktkris*. Inom två veckor efter störtandet av tsarismen och upprättandet av den provisoriska regeringen och arbetarnas, soldaternas och böndernas sovjet, så uppstod frågan om statsmakten. Inom kort var det den avgörande stridsfrågan, och alla andra frågor var bara ett uttryck för den.

Till en början strävade borgarklassen efter en konstitutionell monarki, men förlikade sig på grund av händelsernas tryck med en republik. De ville att statsmakten skulle utgöras av en borgerlig parlamentarisk republik som skulle behålla statsmaskineriet och alla avgörande drag hos den regering som hade existerat under tsarismen – ett kapitalistiskt envælde maskerad i demokratiska former. I början dominerades den provisoriska regeringen av ultra-reaktionärer av Gutjkovs och Miljukovs typ. Men efter krisen 2-3 maj kom regeringen under de borgerliga liberalernas kontroll, kadeterna och de måttfulla socialisterna. På grund av sina klassförhållanden var kadeterna uttalat imperialistiska, och genom sin allians med borgarklassen och sin vägran att ta all makt genom sovjeterna tvingades de måttfulla socialisterna föga sig i en imperialistisk politik. Det var endast via sovjeterna som det gick att formulera en självständig, revolutionär politik och genomföra den i praktiken.

5 juni utfärdade sovjeternas exekutivkommitté en appell till världens socialistiska och arbetarorganisationer om "beslutsam och energisk kamp mot den världsomfattande slakten", och "en överenskommelse för att få slut på 'partifreden' med de imperialistiska regeringarna och klasserna, som gör en verklig kamp för fred verkningslös." Men i och med sovjeternas allians med en borgerlig regering blev appellen verkningslös. Sovjeternas politik var i grunden identisk med de

socialpatriotiska franska socialisternas politik, som lät sina representanter gå med i Vivianis och Briands, kapitalismens och imperialismens, borgerliga regering.

De socialistiska sovjetrepresentanternas inträde i regeringen var ett upprörande brott mot den revolutionärt socialistiska politiken och ett hånfullt åsidosättande förbiseende av den rådande situationen. Den enda verkliga makten i landet var de revolutionära massornas makt, som organiserades i sovjeterna. Överlämnandet av makten till den borgerliga regeringen förändrade inte de faktiska maktförhållandena, och inte heller eliminerade det motsättningarna mellan de revolutionära massorna och borgarklassen. Koalitionen var ett sätt att undvika fråga om makten, men den löste den inte. I ord kunde sovjetledarna kanske överlämna all makt till regeringen. Men i verkligheten tvingade trycket från händelserna och klassmotsättningarna sovjeterna att begränsa den provisoriska regeringens auktoritet, många gånger faktiskt tillbakavisa den, och anta en inställning som gjorde det omöjligt för både den borgerliga makten och politiken och den proletära politiken och makten att utvecklas. Situationen var outhärdlig: den kunde inte gynna revolutionen, utan kunde bara underblåsa kaoset och reaktionen.

Den ökande förbittringen mot den koalition som hade bildats 18 maj, tvingade i början av juni sovjeternas exekutivkommitté att utfärda en förklarande deklARATION:

1. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet gav de socialistiska ministrarna i regeringen ett bestämt mandat att garantera allmän fred med hjälp av en överenskommelse mellan nationerna, och inte förlänga det imperialistiska kriget i namn av nationernas befrielse.
2. Socialisternas deltagande i regeringen innebär inte att klasskampen har tagit slut, utan tvärtom att den fortsätter med hjälp av politisk makt. Det var därför socialisterna inte kunde gå med i regeringen tillsammans med företrädare för de borgerliga partierna förrän en del av det ryska proletariats fiender hade spärrats in och andra hade fördrivits från makten med hjälp av den revolutionära massrörelsen 2 och 3 maj.
3. Socialisternas deltagande i regeringen genomförs under de allra fullständigaste fria förhållanden för proletariatet och armén, en frihet som är helt orörd av militärt undantagstillstånd, politisk censur eller andra begränsningar. Det räcker med att arbetarklasserna genomför en organiserad kontroll via sina företrädare.
4. När det ryska proletariats representanter gick med i regeringen så innebär det inte att dess band till socialister i alla länder som kämpar mot imperialismen försvagades. Tvärtom har dessa band stärkts av den allt intensivare gemensamma kampen för allmän fred.

Förvisso "[innebär inte] socialisternas deltagande i regeringen... att klasskampen har tagit slut", men däremot innebär det att borgarklassen stärktes i förhållande till proletariatet, att kampen – proletariatets *medvetna kamp* – tillfälligt förvirrades och försvagades. Denna slutsats bevisades mer än nog av det faktum att kampen mot koalitionen hamnade i centrum för proletariatets och bondemassornas *revolutionära* klasskamp. Koalitionens direkta och indirekta, medvetna och omedvetna, syfte var att oskadliggöra den revolutionära kampen och omvandla den från revolutionära massaktioner till käbbel och munhuggande i regeringen mellan de socialistiska representanterna och kadeterna. Istället för aktioner, ord. Istället för revolution, försoning!

Men en försoningspolitik bryter ömkligt samman under inverkan från våldsamma klassmotsättningar, under de revolutionära händelsernas påfrestningar. Mensjevikernas och socialistrevolutionärernas politik kunde kanske ha överlevt under en förrevolutionär period. Under en revolution var den helt värdelös. En försonlig politik, klassamarbete, är möjlig när massorna är apatiska, ty då agerar de inte när klassarbetet oundvikligen förvandlas till kapitalistklassens överhöghet. Men under en revolution är massorna i rörelse. Åratal utveckling koncentreras till månader och dagar. Klassförhållanden och klassmotsättningar visar sig ytterst klart, skarpt och

kompromisslöst. Försoning kräver kompromisser, men under revolutionens kriser och omvälvningar kan inte kompromisserna gå till roten av saker och ting, de kan inte vara grundläggande. Med andra ord kräver kompromisserna att en klass underkastar sig en annan. Nu var varken proletariatet eller borgarklassen beredda att göra den nödvändiga kompromissen, nämligen att avgå. Oundvikligen utvecklades kampen till en dubbel kamp mot koalitionen – den imperialistiska borgarklassens kamp från höger, och det revolutionära proletariatets och dess allierades, de utarmade böndernas, kamp från vänster.

Den princip om försoning som antogs besjälade koalitionsregeringen visade sig i praktiken bli den enda regeringskrisen efter den andra. Man enade sig om en koalition 18 maj. 31 maj avgick handels- och industriminister A Konovalov (kadet), på grund av att hans uppfattningar var helt motsatta arbetsminister Skobolov (mensjevikisk socialist) vad gällde vilka ekonomiska och finansiella åtgärder som var lämpliga, i synnerhet vilka åtgärder som krävdes för att ta itu med den rådande inrikespolitiska krisen. Dessa motsättningar var oundvikliga. För att kunna möta den inhemska krisen krävdes åtgärder som begränsade både kapitalistklassens makt och profiler. Och regeringens borgerliga representanter skulle aldrig gå med på sådana åtgärder, ens när de antog den förhållandevis måttfulla form som mensjevikerna föreslog. I den ekonomiska politiken såväl som i frågan om krig och fred, var försoning ett svagt käril som inte tålde någonting.

Koalitionsregeringen befann sig i en ohållbar situation: den kunde inte fungera under en revolutionär epok. Antingen försökte den ärligt företräda både proletariatet och borgarklassen, revolutionen och reaktionen, vilket var lätt att tala om men på grund av de motsatta klassintressena omöjligt att genomföra. Eller så kunde den, under inverkan av händelserna, handla i den ena eller andra klassens intressen. Det var ingen historisk slump att regeringens främsta personlighet var Kerenskij (och Kerenskij var regeringens ledande kraft redan innan han blev premiärminister) – en talare, mästare med ord, expert på löftenas psykologi. Under en revolutionär situation kunde en tvåklass-regering bara uttryckas med ord, vackra fraser och lysande paroller, verktyg för att lura massorna. Och när koalitionsregeringen agerade så agerade den mot revolutionen. När revolutioner inte agerar så drunknar de i en röra av ord. Om en revolutionär klass ryggar tillbaka från att själv ta makten och organisera om samhället, så agerar oundvikligen den härskande klassen i reaktionens intressen. Vare dag med fraser istället för handling var ett nederlag för revolutionen. Frasmakeriets politik leder till reaktion. Revolutionens paroller kan utnyttjas och införlivas av borgarklassens och de måttfulla socialisternas opportunistiska politiker: men *aldrig* dess handlingar.

Under koalitionsregeringen, i praktiken den härskande klassens regering, fördärvades industrin av borgarklassen. De utnyttjade sitt ägande för att svälta ut proletariatet och förlama revolutionen genom att lockouta arbetarna och sabotera produktionen. Jordbruket fördärvades på grund av att regeringen inte vågade genomföra revolutionens uppgift att expropriera och fördela jorden. Denna uppgift stod nämligen i motsättning till borgarklassens intressen som representerades i regeringen. De borgerliga representanterna fick hjälp och understöd av den gamla regimen byråkratiska apparat (som den nya regimen behöll orörd). Denna apparat saboterade varenda radikal åtgärd som regeringen ibland tvingades vidta, och det var sällan. Antingen kunde en rent borgerlig regering ta på sig uppgiften att genomföra en inrikespolitisk omorganisering, som då hade blivit en omorganisering huvudsakligen i borgarklassens intressen, eller så kunde en rent revolutionär socialistisk regering agera via sovjeterna – en ”proletariatets och böndernas diktatur” - vilket skulle ha inneburit en omorganisering i proletariatets och de utfattiga böndernas intressen. Den provisoriska regeringen handskades lättvindigt med revolutionens samtliga livsavgörande frågor, och förkunnade att dessa problem skulle lösas av den konstituerande församlingen, samtidigt som de hela tiden sköt upp församlingens sammankallande. På samma gång agerade den i borgarklassens intressen och försökte undergräva sovjeterna, speciellt soldatsovjeterna i armén. Propagandan för en offensiv knöts till propagandan för att krossa soldatsovjeterna. Genom att godta koalitionen och den borgerligt parlamentariska proceduren, så gynnade de måttfulla

sovjetpolitikerna, genom sin inaktivitet, regeringens reaktionära politik.

Frågan om makten gick inte att undvika. Massornas revolutionära otålighet ökade i takt med koalitionsregeringens passivitet och dess internationella politik som enade det revolutionära Ryssland med reaktionen och den brittiska, franska och italienska imperialismen. Regeringen inte bara nonchalerade frågan om freden: den förkastade i själva verket freden och konspirerade i hemlighet för att fortsätta det imperialistiska kriget. Ty trots Kerenskij's flod av ord om demokrati och ständig fred var kriget fortfarande imperialistiskt. Utrikesminister Terestjenko hävdade att en publicering av de hemliga avtal och överenskommelser som hade slutits mellan tsaren och Storbritannien och Frankrike skulle leda till en brytning med de allierade. Och ändå påstod mensjeviken Tsereteli under den allryska kongressen i juni: "Vi vill skynda på undertecknandet av ett nytt avtal, där den ryska demokratins principer kommer att erkännas på grundval av de allierades internationella politik." Man inte bara lät bli att publicera de hemliga avtalen, utan koalitionsregeringen använde själv hemlig diplomati för att sluta egna överenskommelser om att fortsätta kriget: det revolutionära Rysslands politik gjordes avhängig de allierades önskemål.¹

I ord lovade koalitionen fred men dess handlingar innebar krig. Om en publicering av de hemliga avtalen skulle ha inneburit en brytning med de allierade, så var de allierades acceptering av det revolutionära Rysslands fredsformuleringar *i ord* inte värt någonting. Politiken att försöka påverka de allierades imperialistiska regeringar, och få dem att se över och förändra sina krigsmål i linje med Rysslands formuleringar var inte bara fåfäng och småborgerlig, den var inte heller allvarligt menad eftersom den provisoriska regeringen i hemlighet förberedde krig. Mensjeviker och socialistrevolutionärerna, de måttfulla socialisterna som kontrollerade sovjeterna, accepterade denna politik: de bidrog till villfarelsen om ett krig för demokrati, eller ett krig för att "försvara revolutionen" - men *vilken* revolution?

Under koalitionsperioden företrädde arbetar- och soldatsovjeternas dominerande, måttfulla del en diffus demokrati. "Enhet mellan alla demokratiska element!" - det var koalitionsregeringens och de måttfulla sovjetledarnas paroll. Men under imperialistiska förhållanden är demokratin ett verktyg för reaktionen, en faktor som gynnar imperialismen, ett användbart och nödvändigt medel för att vilseleda massorna. Regeringen och de måttfulla sovjetledarna försökte återuppliva folkets krigsvilja genom att tala om ett "demokratiskt krig", ett "krig för att försvara revolutionen". Men i det rådande läget var varje steg mot krig ett kontrarevolutionärt steg: ett "återupprättande av disciplinen" i armén tolkades med nödvändighet som att krossa soldaternas sovjet. Och dessutom fördes kriget i allians med den engelsk-franska imperialismen, och det stärkte Rysslands borgarklass och dess imperialistiska intressen. Ett krig för att försvara revolutionen kunde föras först sedan borgarklassen och de småborgerliga "socialisterna" hade uteslutits ur regeringen, först efter det att regeringen hade omvandlats till en "proletariatets diktatur". Bara ett revolutionärt krig som fördes av en revolutionärt proletär regering för revolutionära mål kunde utgöra ett krig "för att försvara revolutionen". Den måttfulla socialistiska majoriteten i sovjeterna, vars socialism var en förvrängning av klasskampen och huvudsakligen ett uttryck för den nationalistiska, liberala småbourgeoisin, utvecklades under händelsernas tryck till en konservativ och kontrarevolutionär kraft. Sovjetledarnas inflytande användes för att vilseleda massorna och stöda koalitionsregeringens borgerliga politik. Den enda utvägen var att bryta koalitionen genom att ge all makt åt sovjeterna.²

1 Även i frågan om att publicera de hemliga avtalen, rättade sig Kerenskijregeringen efter de allierade. Terestjenko, som var Kerenskij's utrikesminister precis som han hade varit prins Lvovs, skrev i ett hemligt telegram till Rysslands *chargé d'affaires* i Paris, daterat 24 september 1917: "Att publicera ett avtal som är känt skulle fullständigt missförstås av den allmänna opinionen, och bara ge upphov till krav på publicering av de avtal som har slutits under kriget. Våra allierade anser inte att en publicering av dessa, och i synnerhet de rumänska och italienska avtalen, är önskvärd. Hursomhelst har vi inte för avsikt att sätta hinder i vägen för Frankrike eller ställa Ribot i en ännu mer besvärlig situation. Inga hinder kommer att ställas i vägen för att publicera alla avtal före eller efter kriget, i den händelse att de allierade som har slutit dem går med på det."

2 Jag kommer inte här att diskutera den psykologiskt intressanta frågan om de måttfulla sovjetledarnas motiv. Det är ointressant om de var medvetet kontrarevolutionära: vi skulle till och med kunna godta att de inte var det. Men

Frågan om makten stod väldigt mycket på dagordningen under sovjeternas allryska kongress i mitten av juni. Där ledde Lenin och Trotskij oppositionen mot koalitionen politik. Så här formulerade Trotskij problemet:

Jag säger er att landet närmar sig en fullständig katastrof, eftersom vi av någon anledning inte kan inse att det hela handlar om att skapa en enhetlig makt. Om två veckor kommer frågan att bli ännu mer akut. Frågan är – vems makt och över vem? Är det makt över den revolutionära demokratin eller den revolutionära demokratins makt? Glöm inte att när vi demobiliserar så kommer vi att behöva en ännu starkare regering, och därför säger jag att hela makten måste överlämnas till demokratin.

Politiken att hela tiden skjuta upp och i detalj förbereda sammankallandet av den konstituerande församlingen är en felaktig politik. Den kan till och med innebära att den konstituerande församlingen aldrig blir verklighet. Och den fjärde kejsrerliga dumans svarta korpar är inte alls så oskyldiga. De personer som de har tillsatt i regeringen svälter ut den ryska revolutionen på praktiskt taget alla områden, medan de själva sitter i Tavritjevskij-palatset och väntar på det ögonblick då, som deputerade Kerenskij tror, landet självt kommer att önska att den gamla oktoberregeringen ska återvända. Då kommer Rodzjanko att komma och binda ihop oss allihopa i en enda säck, ni från höger och vi från vänster.

I sitt svar till Trotskij förkunnade minister Tsereteli att:

... vi behöver samla landets samtliga krafter för att få slut på den inhemska och internationella krisen. Detta problem kan bara lösas på ett nöjaktigt sätt av en regering som förenar befolkningens överväldigande majoritet och som grundar sig i alla levande krafter i landet. Arbetar- och soldatdeputerades sovjet har onekligen ett stort inflytande. Men ändå kan vi inte säga att de förenar alla krafter i landet. Utöver de massor som förenas av sovjeterna, finns det dessutom det Ryssland som betalar skatter och de besuttna klasserna. Endast med hjälp av verkliga erfarenheter kommer det att bli möjligt att klargöra om borgarklassens företrädare verkligen är förmögna att genomföra ett radikalt reformprogram eller om de kommer att sabotera detta program. Om borgarklassens företrädare visar sig vara oförmögna till det, så kommer de att kastas ut, men innan det händer får ingen misskreditera dem i förväg, eftersom just en sådan brist på förtroende skulle leda till en oordning som vore så farlig just nu. Bolsjevikernas väg kan bara leda till inbördeskrig.

För en stabil, energisk och revolutionär regering var det nödvändigt att de besuttna klasserna uteslöts. Det var just behovet att utesluta borgarklassen ur regeringen som var kärnan i politiken att ge all makt till sovjeterna. En revolutionär socialist borde veta att borgarklassen skulle visa sig vara oförmögen, men det ville Tsereteli bara ta reda på med hjälp av erfarenheter. Men när erfarenheterna utan skuggan av ett tvivel hade visat borgarklassens oförmåga och förräderi, då var Tsereteli och mensjevikerna ändå mot all makt till sovjeterna.

Det var förtroendet för koalitionsregeringen och dess borgerliga politik som desorganiserade landet och försämrade revolutionens moral. Frågan om statsmakten var ett verkligt problem: det var bara om makten helt och hållet hamnade hos antingen regeringen eller sovjeterna som det gick att ta itu med situationen. Uppdelningen av makten bara förvärrade krisen och förhindrade att de inhemska krafterna organiserade sig.

De måttfulla politikerna ville att sovjeterna skulle fylla oppositionens roll, samma roll som ett oppositionsparti i en parlamentarisk regering – och det var en politik som varken var djärv eller

---

under stora samhällskriser betyder individuella motiv föga: det är inte vartåt de lutar som avgör frågan. Man behöver inte anklaga den socialistiska rörelsens veteraner, som Plechanov, Tjcheidze och Tsereteli för att medvetet förråda revolutionen: det faktum att deras inställning och allmänna inriktning var mot revolutionen går att bevisa. Dessa personers småborgerliga politik är den internationella socialismens stora förbannelse, precis som den var den proletära ryska revolutionens förbannelse.

insåg vilka revolutionära krav som situationen ställde. Om den måttfulla sovjetmajoritetens politik hade lyckats, så skulle den ha givit upphov till en stabil och stark borgerlig regering. Och det skulle i sin tur ha inneburit att sovjeterna och deras revolutionära uppdrag så småningom skulle ha krossats. Bolsjevikernas politik, att ge all makt åt sovjeterna och avskaffa den gamla staten och dess byråkratiska regeringsapparat, var en realistisk politik som växte ur revolutionens omedelbara praktiska behov. Och det var dessutom en politik som i och med händelsernas inverkan och behov skulle omvandlas till en proletär revolution i Ryssland.

Men den allryska sovjetkongressen dominerades fortfarande av de måttfulla socialisterna, och den vidhöll sin självmordspolitik med en koalition Mot bolsjevikernas och en del av mensjevik-internationalisternas röster antog den en resolution som stödde koalitionen: ”1. Under de förhållanden som har skapats efter den första regeringskrisen, skulle överlämnandet av all makt till de borgerliga elementen innebära ett slag mot revolutionens sak. 2. I den ryska revolutionens nuvarande läge skulle överförandet av all makt till arbetar- och soldatdeputerades sovjeter avsevärt försvaga revolutionens makt genom att allt för tidigt avskilja de element som fortfarande är förmögna att tjäna revolutionen, och skulle innebära ett hot om revolutionens undergång.” Efter att ha uttryckt sitt ”fulla förtroende” för ”kamraterna ministrar”, fortsätter resolutionen:

Kongressen uppmanar den provisoriska regeringen att mer beslutsamt och konsekvent genomföra den demokratiska plattform som den har antagit, och i synnerhet: (a) envist sträva efter att så fort som möjligt sluta en allmän fred utan annekteringar eller skadestånd, på grundval av nationaliteternas självbestämmande; (b) ytterligare demokratisera armén och stärka dess stridsförmåga; (c) med de arbetande massornas direkta deltagande genomföra energiska åtgärder för att bekämpa de finansiellt ekonomiska störningarna och den desorganisering av livsmedelsförsörjningen som har uppstått på grund av kriget och blivit akut på grund av de besuttna klassernas politik; (d) föra en systematisk och beslutsam kamp mot de kontrarevolutionära angreppen; (e) snabbast möjligt få till stånd åtgärder när det gäller frågorna om jord och arbete, i linje med de organiserade arbetande massornas krav, vilka dikteras av den offentliga ekonomins livsavgörande intressen, som försvagats betydligt av kriget; (f) hjälpa till att organisera alla den revolutionära demokratins krafter med hjälp av snabba och radikala reformer av de lokala regeringarna och självstyre på demokratisk grund, och snabbast möjliga införande av självstyre för zemstvoer och kommuner, där de ännu inte finns; (g) i synnerhet kräver kongressen att det snarast möjligt sammankallas en allrysk konstituerande församling.

Ett enda krav i denna resolution kunde den provisoriska regeringen acceptera uppriktigt och entusiastiskt – och det var kravet att stärka arméns stridsförmåga. Resten av programmet saboterades envetet och konsekvent av regeringen: det var ett program som bara kunde genomföras av en sovjetregering. Fjättrade av koalitionen, rädda för revolutionär djärvhet och makt, drev den måttfulla majoriteten in sovjeterna i en steril politik bestående av ord och krav. Men reaktionen gick framåt och förberedde sig för den dag då den även i ord med förakt skulle kunna bortse från sovjeterna och störta dem.

Den allryska kongressens inställning löste ingenting och avgjorde ingenting. Svaret på deras vacklande politik kom från revolten i Sevastopol, där matroserna avsatte amiral Koltjak, Svarta havsflottans befälhavare, och från demonstrationerna i Vyborg, där man ropade, ”Ned med kapitalisterna! Länge leve den socialistiska republiken!”

Men det verkliga svaret på den vacklande politiken kom från massorna i Petrograd, och det visade på den ökande sprickan mellan massornas och den vacklande sovjetmajoriteten. Det var ett svar som lika mycket kännetecknades av massornas revolutionära otålighet som de måttfulla sovjeternas kontrarevolutionära karaktär. Petrograds massor insåg händelsernas kontrarevolutionära inriktning, och var upprörda över den vacklande politiken, och de beslutade 18 juni att genomföra en enorm demonstration. Den allryska kongressen och den provisoriska regeringen gick tillsammans mot den föreslagna demonstrationen. Regeringen satte upp affischer som uppmanade

folket att hålla sig lugnt, och förkunnade att alla försök till våld skulle slås ner. Kongressen uttalade sig mot demonstrationen – en demonstration som skulle ge röst åt massornas inställning och målsättningar – och skickade delegater till fabriksdistrikten för att motarbeta bolsjevikernas agitation och förhindra demonstrationen. Tsereteli anklagade bolsjevikerna för att vilja störta regeringen med *väpnat våld*. Tsereteli hade blivit definitivt kontrarevolutionär, och utropat sig till beskyddare av en regering som förrådde massornas förhoppningar. Han hade blivit mästern som smidde de fjättrar med vilka man skulle klavbinda massornas aktioner. Störta regeringen med väpnat våld! Är det inte revolutionens metod? Vilken anklagelse, vilken fruktansvärd motivering att komma från en revolutionär som själv hade applåderat det väpnade störtandet av tsarismen!

Sovjetkongressen utfärdade följande upprop mot den föreslagna demonstrationen:

Kamrat, soldater och arbetare! Bolsjevikpartiet uppmanar er att gå ut på gatorna.

Detta upprop utfärdas utan arbetar- och soldatdeputerades sovjeters allryska kongress' eller alla socialistiska partiernas kunskap. Det utfärdas just i det allra farligaste ögonblicket när den allryska kongressen har uppmanat våra kamrater, arbetarna i distriktet Vyborg, att komma ihåg att under dessa dagar kan demonstrationer skada revolutionens sak.

I detta riskabla ögonblick uppmanas ni att gå ut på gatorna för att kräva att den provisoriska regeringen ska störtas, en regering som den allryska kongressen just har ansett det nödvändigt att stöda.

Och ni som ger dessa uppmaningar måste veta att er fredliga demonstration kan leda till kaos och blodsutgjutelse.

Väl medvetna om er hängivelse mot revolutionens sak, säger vi till er: ni kallar till en demonstration för att stöda revolutionen, men vi vet att kontrarevolutionärerna vill utnyttja er demonstration. Vi vet att kontrarevolutionärerna ivrigt väntar på det ögonblick då det uppstår stridigheter inom den revolutionära demokratins led, som kommer att göra det möjligt för dem att krossa revolutionen.

Kamrater! I namn av alla arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna, i namn av bondedeputerades sovjeterna, i namn av den aktiva armén och de socialistiska partierna, säger vi er: inte en enda division, inte ett enda regemente, inte en enda grupp av arbetare får gå ut på gatorna imorgon. Inte en enda demonstration ska hållas idag.

Precis som under de oroliga dagarna 2-3 maj höll den måttfulla sovjetmajoriteten tillbaka och fjättrade massornas aktioner. Efter att ha mött motstånd från regeringen, från sovjeterna, och ännu omedvetna om sin mäktiga styrka, avblåste massorna i Petrograd den föreslagna demonstrationen.

I kongressens upprop mot demonstrationen står att det gjordes utan att konsultera de andra partierna och utan stöd från sovjeterna. Exakt. Och denna omständighet är viktig. Den revolutionära kampen var nu definitivt och i grunden en kamp mellan revolutionens höger och vänster, mellan sovjeternas måttfulla och radikala krafter. Det problem som revolutionen stod inför var inte att störta den provisoriska regeringen, utan att bryta de måttfullas dominans i sovjeterna genom att se till att massorna anslöt sig till ett revolutionärt program. I samma ögonblick som den radikala flygeln fick kontroll över sovjeterna skulle den provisoriska regeringen omedelbart och automatiskt falla samman, eftersom det enda som höll upp regeringen var sovjeternas måttfulla krafter.

Händelserna i juni samverkade till att uppmuntra den provisoriska regeringen, speciellt som den allryska kongressen hade beslutat sig till förmån för att kraftfullt fortsätta kriget, och hade förkunnat att "frågan om en offensiv helt och hållet måste avgöras utifrån militära och strategiska överväganden." Krigsminister Kerenskij gjorde alla nödvändiga förberedelser, och 1 juli inleddes

offensiven mot den tysk-österrikiska frontlinjerna i Gahela. Offensiven var till en början framgångsrik, men så kom fiendens motattacker och offensiven dränktes i sin egen otillräcklighet. Offensiven var ett militärt äventyr av den mest bedrövliga sort. Under rådande omständigheter var den ett rent mord på de ryska soldaterna, som inte var alls förberedda. Trots den allryska kongressens deklaration att offensiven var ”helt militär och strategisk”, så beslutades offensiven 1 juli utifrån politiska överväganden. Den var en manöver för att återställa ”disciplinen” i armén, för att slå mot den revolutionära oppositionen och stärka den provisoriska regeringens ställning. Den beslutades dessutom utifrån diplomatiska överväganden: relationerna mellan Ryssland och de allierade var ansträngda på grund av Ryssland uppenbara vägran att strida. De allierades påtryckningar och behovet att garantera ekonomisk hjälp från dem avgjorde att offensiven inleddes. Bolsjevikernas tidning *Pravda* avslöjade öppet offensivens karaktär. Och på grund av sin borgerliga och imperialistiska politik befann sig den provisoriska regeringen förvisso i en återvändsgränd.

Offensivens politiska resultat var betydelsefulla. 18 juli godkände arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjeters allryska exekutivkommitté offensiven. Reaktionen stärktes och de måttfulla socialisterna och regeringen blev alltmer enade och reaktionära. 15 juli blossade en regeringskris upp, som ledde till att fem av kabinettets kadetmedlemmar avgick på frågan om Ukrainas självständighet. Det var en utmaning mot sovjeterna och ett förkastande av regeringens liberala politik.

Men samtidigt väcktes massorna, beslutsamma att försvara revolutionen. Händelseutvecklingen var alltför kontrarevolutionär för att accepteras tigrande. Och återigen bestämde sig de ständigt aktiva och aggressiva massorna i Petrograd för att handla. 15 juli beordrade regeringen Petrograds maskingevärsregemente att bege sig till fronten. Det vägrade, och förkunnade att det inte tänkte kämpa för den engelsk-ryska imperialismen, och att det skulle lyda först när regeringen publicerade sina hemliga avtal. Två andra regementen agerade på samma sätt. Man beslutade sig för att organisera en demonstration 17 juli. Alla partier, inklusive bolsjevikerna, försökte förhindra demonstrationen. Bolsjevikerna på grund av att de visste att kontrarevolutionära gäng hade förberett sig för att framprovocera en sammandrabbning, som de under de rådande omständigheterna ansåg vara förhastad. De allryska sovjeternas exekutivkommitté utfärdade en deklaration mot demonstrationen, och nämnde att flera soldatförband hade krävt att den ”skulle ta makten”. Men massornas och arbetarnas beslutsamhet var orubblig. Trots allt motstånd enade man sig om en demonstration, och dessutom en väpnad demonstration, som symboliserade deras avsikt att använda våld om en fredlig demonstration inte lyckades. Bolsjevikerna insåg hur starka massornas känslor var, och deltog i demonstrationen som de revolutionära massornas parti. Genom de kontrarevolutionära krafternas väpnade inblandning och provokationer förvandlades som förväntat den fredliga demonstrationen till ett väpnat uppror. Efter två dagars hårda strider krossades upproret med hjälp av kosacker och ett stort antal lojala trupper. En formlig kontrarevolutionär terror följde. Mensjevikerna och socialistrevolutionärerna samarbetade aktivt med regeringen i att fängsla bolsjevikerna och avväpna massorna, och upprättade ”revolutionär ordning” genom att krossa revolutionens vänsterflygel. Men trots att detta väldiga uppror besegrades var det ett stort steg mot att freda revolutionen och stärka massornas moral: nederlaget rörde vägen för det störtande av den måttfulla majoriteten i sovjeterna, som ägde rum några få månader senare.

Händelserna hade visat att det krävdes en regeringsombildning, och 20 juli avgick prins Lvov som premiärminister. Kerenskij utnämndes till ny premiärminister, men behöll också posten som krigs- och örlogsminister. 20 juli utfärdade Kerenskij en kungörelse till armén och flottan där han anklagade matroserna i Kronstadt och östersjöflottan för att vara verktyg för ”tyska agenter och provokatörer”, och beordrade:

1. Att omedelbart upplösa östersjöflottans centralkommitté, och välja en ny i dess ställe.

2. Att inför alla besättningar och skepp förkunna, att jag kräver att de omedelbart avlägsnar de suspekta personer som orsakar olydnad mot den provisoriska regeringen och agiterar mot en offensiv, och överlämnar dem till Petrograd för utredning och rättegång.

3. Att till besättningarna i Kronstadt och på skeppen vid fronten, *Petropavlovsk, Republica*, och *Slava*, vars ära har fläckats av kontrarevolutionära handlingar och resolutioner, meddela: jag beordrar att samtliga anstiftare ska arresteras inom 24 timmar och skickas till Petrograd för utredning och rättegång, och beordras att lova att helt och hållet lyda den provisoriska regeringen. Jag deklarerar till besättningarna i Kronstadt och ovan nämnda skepp att i händelse av att de inte lyder denna order, så kommer de att förklaras som förrädare mot nationen och revolutionen och de mest beslutsamma åtgärder kommer att vidtas mot dem.

Detta var den ”revolutionära” premiärministern Kerenskij's första åtgärd. Den riktades mot Kronstadts och östersjöflottans modiga och revolutionära matrosar, som hade varit de mest aktiva under revolutionens inledning och under hela den efterföljande utvecklingen, och som nu stämplades därför att de anslöt sig till den revolutionära programmet om ”all makt till sovjeterna.” 25 juli antog de allryska sovjeternas exekutivkommitté en resolution, med 300 röster mot 11, där man antydde att Lenin och Zinovjev hade fått pengar från Tyskland och krävde att bolsjevikerna skulle fördöma sina ledare. En arresteringsorder utfärdades mot Lenin, som gick under jorden. Hundratals bolsjevikar fängslades.¹

3 augusti uppstod en ny regeringskris. Jordbruksminister Tjernov avgick, och 7 augusti tillkännagav premiärminister Kerenskij ett nytt regeringskabinett, med bland annat Tjernov och företrädare från kadeterna, som gick med på att sitta i den nya regeringen.

Kadeternas avgång ur regeringen 15 juli och prins Lvovs avgång 20 juli, var en offensiv aktion mot sovjeterna, ett försök att tvinga på dem makten, som kadeterna mycket väl visste att de skulle tacka nej till. Premiärminister Kerenskij slöt fred med kadeterna med hjälp av eftergifter, och som ett resultat av dessa eftergifter svängde regeringen klart åt höger, och antog en politik som låg i linje med reaktionens. 22 juli förkunnade de allryska sovjeternas exekutivkommitté att Kerenskij's regering var ”en regering för nationell säkerhet”, och deklarerade: ”Att regeringen ska tilldelas obegränsade maktbefogenheter för att återupprätta arméns organisation och disciplin och ända till slutet kämpa mot de som är mot den allmänna ordningen, och för att förverkliga regeringens hela program.” Diktaturen användes entusiastiskt, hårt och systematiskt mot ”de som var mot den allmänna ordningen”. Men förverkligandet av ”regeringens hela program” var fortfarande något för framtiden. Dödsstraffet återinfördes i armén. I sina handlingar var diktaturen en kontrarevolutionär diktatur. Men vems diktatur? Hela regimens ödesdigra svaghet var att den grundade sig på en kompromiss. Det fanns ingen klass bakom den som kunde utöva någon diktatur. Och den oundvikliga konsekvensen blev att det uppstod en situation där antingen en enskild person skulle bli diktator eller hela systemet kollapsa. Kerenskij försökte verkligen bli diktator. Han försökte sig på rollen som Bonaparte, men var inte ens en medelmåttig Napoleon den store, utan bara en futtig imitation av Napoleon den lille. Kerenskij talade och rasade och hotade medan borgarklassen tålmodigt väntade på tillfället att marschera in och ta all makt. Den inhemska krisen blev alltmer överhängande, förvirring stod på dagordningen. Över all misär och allt förtryck flöt Kerenskij's gyllene värtalighet. Men denna flod avlägsnade varken massornas lidande eller borgarklassens

---

1 Trotskij var inte direkt ansluten till bolsjevikerna, och det utnyttjades för att skapa oenighet inom den revolutionära oppositionen. Efter att arresteringsordern mot Lenin med flera hade utfärdats, förkunnade Trotskij i ett öppet brev till regeringen: ”Mina principer är desamma som Lenins, Zinovjovs och Kamenevs. Jag har alltid öppet försvarat dessa principer i min tidning *Vperjod* och i alla mina tal. Det faktum att jag inte tillhör *Pravda* och bolsjevikernas organisation beror inte på politiska skillnader, utan på omständigheter som skilde partierna förr i tiden, men som nu har förlorat all mening. Med detta uttalande visar jag klart att den inte finns någon som helst logisk anledning att utelämna mig från arresteringsordern mot Zinovjev, Lenin och Kamenev, vars fängslande bara är ett resultat av ett kontrarevolutionärt envælde.” Brevet publicerades som en solidaritetshandling i *Pravda*.

kontrarevolutionära sammansvärjningar.

Reaktionens tid skulle komma. Moskvakonferensen, Rigas fall, Kornilov-Kerenskijs uppror, den reaktionära ”demokratiska kongressen” - alla dessa händelser uttryckte reaktionens sista desperata, krampaktiga försök. Och under tiden förberedde massorna sin sista handling – och seger.

Louis C Fraina, oktober 1918

Dubbelmaktens gyckelspel

(Vperjod nr 1, 15 [2 gamla stilen] juni 1917)

Krigsförhållandena förvränger och fördunklar revolutionens inre krafter. Men icke desto mindre kommer revolutionens förlopp att avgöras av just desamma inre krafter, nämligen klasserna.

Revolutionen har samlat kraft ända sedan 1912. Den avbröts först av kriget, men påskyndades senare på ett tidigare aldrig skådat aggressivt sätt genom den rasande arméns heroiska ingripande. Krigets utveckling hade en gång för alla undergrävt den tidigare regimens motståndskraft. De politiska partier som kunde ha fungerat som medlare mellan monarkin och folket, fann sig på grund av ingripandet underifrån plötsligt hängande i luften, och tvingades i sista stund ta till ett farligt hopp till revolutionens säkra strand. Det medförde att revolutionen till en början till det yttre verkade utstråla en total nationell harmoni. För första gången i historien fann sig den borgerliga liberalismen ”knuten” till massorna – och det måste vara det som har väckt tanken hos den att utnyttja denna ”universella” revolutionära anda i krigets tjänst.

Krigets villkor, mål och deltagare förändrades inte. Gutjkov och Miljukov, som var de mest uttalade imperialisterna i den tidigare regimens politiska stab, avgjorde nu det revolutionära Rysslands öde. Naturligtvis var krigets grundläggande karaktär densamma som under tsarismen – mot samma fiende, med samma allierade, och med samma internationella förpliktelser – men det måste nu omvandlas till ett ”krig för revolutionen”. För kapitalistklassen var denna uppgift samma sak som att mobilisera revolutionen, och de krafter och lidelser som den hade frambringat, i imperialismens intressen. Miljukov och hans krets gav storsint sitt samtycke till att kalla den ”röda trasan” för en helig symbol – om bara de arbetande massorna visade sin beredskap att dö med glädje under denna röda trasa, för Konstantinopel och sunden.

Men Miljukovs imperialistiska bockfot syntes alltför tydligt. För att erövra de uppväckta massorna och leda in deras revolutionära energi i en offensiv på den internationella fronten, krävdes mer invecklade metoder – men framförallt krävdes det andra politiska partier, med plattformar som ännu inte var komprometterade, och rykten som fortfarande inte hade smutsats ner.

Och man hittade dem. Under de kontrarevolutionära åren, och i synnerhet under den senaste industriella uppsvingperioden, hade kapitalet underkastat sig och mentalt tämjts tusentals av 1905 års revolutionärer, utan att på något sätt bekymra sig över deras arbetar- eller marxistiska ”uppfattningar”. Bland de ”socialistiska” intellektuella fanns det därför ganska stora grupper som det kliade i händerna på att vara med om att tygla klasskampen och skola massorna i ”patriotiska” syften. Hand i hand med intelligentsian, som hade trätt i förgrunden under den kontrarevolutionära perioden, gick kompromissmakarna, som definitivt och slutgiltigt hade blivit skrämde av nederlaget för 1905 års revolution, och sedan dess bara hade utvecklat sin förmåga att vara älskvärda åt alla håll.

Även om de borgerliga klassernas opposition mot tsarismen stod på en imperialistisk grundval, så hade den redan före kriget utgjort den nödvändiga basen för ett närmande mellan de opportunistiska socialisterna och de besuttna klasserna. I duman byggde Kerenskij och Tjcheidze sin politik som ett bihang till det progressiva blocket, och de ”socialistiska” Gvozdjev, Bogdanov och liknande gick samman med krigsindustrikommittéernas Gutjkov. Men tsarismens existens gjorde det mycket svårt att öppet förespråka en ”regerings”patriotism.. Revolutionen rörde undan alla dessa hinder. Nu kallades kapitulation inför de kapitalistiska partierna för ”demokratisk enhet”, den borgerliga statens disciplin blev plötsligt ”revolutionär disciplin”, och slutligen betraktades deltagande i det kapitalistiska kriget som ett försvar av revolutionen från yttre hot.

Denna nationella intelligentsia, som socialpatrioten Struve hade siat, åkallat och skolat i sin tidning *Vjechi*, fick plötsligt ett oväntat stort stöd i den hjälplöshet som existerade bland folkets mest

efterblivna massor, som hade tvångsorganiserats i armén.

Tack vare att revolutionen bröt ut under kriget framstod småbourgeoisin i städerna och på landsbygden omedelbart och automatiskt som en organiserad kraft. Den började utöva ett inflytande på arbetar- och soldatdeputerades delegater, som vida översteg vad dessa utspridda och efterblivna klasser kan utöva under andra förhållanden än krig. Detta stora antal nyss uppväckta personer från obygden och landsbygden stödde till en början helt naturligt den mensjevik-populistiska intelligentsian. Denna intelligentsia ledde de småborgerliga klasserna till en överenskommelse med den kapitalistiska liberalismen, som ännu en gång så vackert hade visat sin oförmåga att självständigt leda folkets massor, och de fick tack vare trycket från massorna även en viss ställning inom proletariatet, som på grund av arméns imponerande storlek för tillfället hade förpassats till en andrahandsposition.

Vid första påseende kunde det se ut som om klassmotsättningarna hade försvunnit, som om den sociala inredningen hade fixats upp med delar av den populistisk- mensjevikiska ideologin, och som om man, tack vare Kerenskijs, Tjcheidzes och Dans ”konstruktiva arbete”, hade uppnått en nationell vapenvila, *borgfred*¹ mellan klasserna. Därav denna makalösa förvåning och förundran när den självständiga proletära politiken återigen ger sig tillkänna, och därav den hänsynslösa, i sanning avskyvärda, bittra klagan mot de revolutionära socialisterna, som stör den universella harmonin.

När arbetar- och soldatdeputerades sovjeterna hade lyft de småborgerliga intellektuella till höjder för vilka de inte alls var förberedda, så skrämde de mer än något annat av tanken på att behöva ta ansvar. Därför överlämnade de respektfullt makten till den kapitalistiskt-feodala regeringen som den 3 juni hade uppstått ur dumans sköte. Småbourgeoisins fasa inför den heliga statsmakten var uppenbar när det gällde populisterna (narodnikerna), men doldes i mensjevik-patrioternas fall av dogmatiska uppfattningar om det olämpliga i att socialister bär maktens bördor under en borgerlig revolution.

På så sätt uppstod ”dubbelmakten”, vars makt det vore mycket mera korrekt att kalla *dubbel maktlöshet*. Borgarklassen tog makten i namn av ordning och krig för seger, men den kunde inte härska utan sovjeterna. De senares förhållande till regeringen var ett respektfullt halvt förtroende, tillsammans med en fruktan för att det revolutionära proletariatet med en oförsiktig rörelse skulle kunna rubba hela balansen.

Miljukovs cyniskt provokativa utrikespolitik utlöste en kris. De borgerliga partierna var fullt medvetna om hur panikslagna de småborgerliga ledarnas var inför frågan om makten, och de började använda ren utpressning. De hotade med en regeringsstrejk, det vill säga att vägra att delta i regeringsutövningen, om inte sovjeterna skaffade sig ett antal socialistiska lockbeten, vars funktion i koalitionsregeringen skulle vara att stärka regeringens förtroende bland massorna, och på detta sätt få slut på ”dubbelmakten”.

Inför detta ultimatum kastade de mensjevikiska patrioterna snabbt av sig sina sista marxistiska fördomar mot att sitta i en borgerlig regering, och drog också med sig sovjeternas populistiska ”ledare”, som inte lät sig störas av några principer eller fördomar. Det var allra tydligast hos Tjernov, som återvände från konferenserna i Zimmerwald och Kienthal där han hade samtalat med socialisterna Vandervelde, Guesde och Sembat – bara för att genast träda in i prins Lvovs och Sjingarjevs regering. Förvisso påpekade de ryska mensjevikiska patrioterna att det ryska stödet till regeringen inte hade någonting gemensamt med de franska eller belgiska regeringsanhängarna eftersom det hade uppstått ur ytterst exceptionella förhållanden, som hade förutsetts i den resolution mot deltagande i regeringar som antogs vid den socialistiska kongressen i Amsterdam 1904. Men därmed upprepade de bara som papegojor de franska och belgiska regeringsanhängarnas argument,

1 **Borgfred:** vid Första världskrigets utbrott förkunnade den tyska socialdemokratin ”*burgfrieden*”, borgfred, vapenvila, med borgarklassen och upphörde med all opposition mot kejsarens regering. De franska socialisterna hade sin ”*L'Union Sacrée*”, eller heliga nationella enhet.

samtidigt som de hela tiden återopade ”de exceptionella förhållandena”. Bakom Kerenskijs ordrika teatraliska tal finns det trots allt ibland spår av verkligheten, och han jämställde alldeles riktigt det ryska regeringsstödet med det västeuropeiska. I sitt Helsingforstal slog han fast, att det främst var tack vare honom, Kerenskij, som de ryska socialisterna på två månader hade rört sig en sträcka som det tog de västeuropeiska socialisterna tio år att förflytta sig. Marx hade i sanning inte fel när han kallade revolutionen för historiens lokomotiv!

Koalitionsregeringen hade dömts av historien redan innan den upprättades. Om den hade bildats omedelbart efter tsarismens fall, som ett uttryck för ”landets revolutionära enhet”, så kunde den kanske under en tid ha bromsat kampen mellan revolutionens krafter. Men den första regeringen var Gutjkov-Miljukovs regering. Den existerade länge nog för att totalt avslöja det falska i talet om ”nationell enhet”, och för att väcka proletariats revolutionära motstånd mot den borgerliga propagandan om att utnyttja revolutionen i imperialismens intressen. Under dessa förhållanden kunde inte den uppenbart tillfälliga koalitionsregeringen avvärja katastrofen. Den var förutbestämd att bli det främsta tvistefröt, den främsta källan till oenighet och meningsmotsättningar inom den ”revolutionära demokratin”. Dess politiska existens – för vi kan inte tala om ”aktivitet” - är helt enkelt en lång upplösningsprocess, anständigt nog klädd i mängder av ord.

För att motverka ekonomins, och framförallt livsmedelsförsörjningens, totala sammanbrott, utarbetade den ekonomiska avdelningen i sovjeternas exekutivkommitté en plan för omfattande statlig skötsel av de viktigaste industrigrenarna. Skillnaden mellan medlemmarna i den ekonomiska avdelningen och sovjetens politiska ledare är inte så mycket så mycket deras politiska uppfattningar som att de på ett verkligt sätt är bekanta med landets ekonomiska situation. Just därför drog de djupt revolutionära slutsatser. Det enda deras organ saknar är en revolutionärt politisk drivkraft. Den övervägande kapitalistiska regeringen kunde inte skapa ett system som var diametralt motsatt de besuttna klassernas själviska intressen. Om den mensjevnikiska arbetsministern Skobolov inte förstod det, så insåg Konovalov, den seriöse och effektiva representanten för handel och industri, det helt och fullt.

Konovalovs avgång var ett slag mot koalitionsregeringen som inte går att reparera. Hela den borgerliga pressen uttryckte detta på ett omisskännligt sätt. Än en gång utnyttjade de de nuvarande sovjetledarnas panik: borgarklassen hotade att överlämna maktens barn vid deras dörr. ”Ledarna” svarade genom att låtsas som om ingenting särskilt hade hänt. Om kapitalets ansvarsfulla företrädare har lämnat oss, låt oss då bjuda in herr Burijsjkin. Men han vägrade demonstrativt ha något att göra med några kirurgiska ingrepp mot privategendomen. Och sedan började jakten efter en ”oberoende” minister för handel och industri, en man som inget och ingen stod bakom, och som kunde fungera som en harmlös brevlåda, där arbetets och kapitalets motsatta krav kunde avlämnas. Samtidigt fortsatte de ekonomiska utgifterna, och regeringens arbete tog i huvudsak formen av att trycka papperspengar, *assignat*.

Eftersom Tjernov hade ett par äldre kollegor, herrarna Lvov och Sjingarjev, visade det sig att han inte ens i ord kunde visa den radikalism i jordbruksfrågor som är så typisk för dessa småbourgeois representanter. Tjernov var fullständigt medveten om sin roll, och presenterade sig inte som representant för jordbruksrevolutionen, utan för jordbruksstatistik! Enligt den liberalt borgerliga tolkningen, som de socialistiska ministrarna har gjort till sin, måste revolutionen skjutas upp bland massorna medan de passivt ska vänta på att den konstituerade församlingen samlas, och så fort socialistrevolutionärerna går med i godsägarnas och industriägarnas regering kommer bönderna angrepp på det feodala jordbrukssystemet att stämplas som anarki.

Inom den internationella politiken kom sammanbrottet för koalitionsregeringens ”fredsprogram” snabbare och mer katastrofalt än någon kunde vänta sig. Frankrikes premiärminister, herr Ribot, förkastade inte bara kategoriskt och utan krusiduller Rysslands fredsförslag och svulstigt upprepade det absolut nödvändiga i att garantera en fortsättning av kriget till ”slutlig seger”. Han förnekade

också de patriotiska socialisterna pass till Stockholmskonferensen, som hade anordnats i samarbete med herr Ribots kollegor och allierade, de ryska socialistiska ministrarna. Den italienska regeringen, vars koloniala politik alltid har utmärkt sig av en alldeles speciell skamlöshet, av en ”helig självviskhet”, besvarade formuleringen ”fred utan annekteringar” med att själv annektera Albanien. Vår regering, inklusive de socialistiska ministrarna, höll under två veckor inne med att publicera de allierades svar, och litade uppenbarligen på att så småsinta manövrar kan avvärja deras politiska bankrutt. Kort sagt är frågan om Rysslands internationella situation, *frågan om vad den ryska soldaten ska vara beredd att kämpa och dö för*, lika akut idag som när Miljukov lämnade ifrån sig posten som utrikesminister.

På armé- och örlogsdepartementet, som fortfarande konsumerar huvuddelen av nationens krafter och resurser, dominerar ordens och retorikens politik fullständigt. De materiella och psykologiska orsakerna till arméns situation är alltför djupgående för att kunna sopas undan av ord och poesi från ministeriernas sida. Att byta general Alexejev mot general Srussilov innebar tveklöst att man bytte ut dessa två officerare, men det innebar ingen förändring i armén. Först eggade man upp armén för en ”offensiv”, och sedan ersatte man plötsligt detta slagord med det mindre definitiva slagordet ”förberedelse av en offensiv”. Det bevisar att armé- och örlogsministeriet fortfarande är lika oförmöget att leda nationen till seger som herr Terestjenkos departement var att leda nationen till fred.

Bilden av den provisoriska regeringens kraftlöshet blir som tydligast i utrikesministeriets arbete, som, för att använda de mest lojala bondedelegaternas ord, ”var partisk” när den tillsatte posterna i de lokala administrationerna med feodala godsägare. När befolkningens aktiva delar utan att vänta på den konstituerande församlingen själva erövrar sig rätten till kommunalt självstyre, så stämplas det i Dans statspolitiska jargong som anarki. Men dessa aktioner hälsas av regeringens energiska opposition, som genom själva sin sammansättning är skyddad från alla energiska aktioner som är verkligt kreativa.

Under de senaste dagarna har politikens allmänna bankrutt visat sig på ett avskyvärt sätt i Kronstadthändelserna.¹

För borgarpressen är Kronstadt en symbol för revolutionär internationalism och misstro mot regeringskoalitionen, vilket för oss är revolutionära tecken på de breda folkmassornas självständiga politik. Men pressens nedriga och helt igenom förvrängda kampanj tog inte bara över regeringen och sovjetledarna, utan förvandlade också Tsereteli och Skobolov till ledare i den avskyvärda rättegången mot matroserna, soldaterna och arbetarna i Kronstadt.

När den revolutionära internationalismen började tränga undan den patriotiska socialismen på fabriker och verkstäder och bland soldaterna vid fronten, tog socialisterna i regeringen, trogna sina herrar, risken att med ett slag störta den revolutionärt proletära förtruppen, och på så sätt förbereda det ”psykologiska ögonblicket” för den allryska sovjetkongressen. Regeringsblocket mellan mensjeviker och socialistrevolutionärer lägger nu ner all sin energi på att förverkliga målet *att samla den småborgerliga bondedemokratin kring den borgerliga liberalismens fana* – det franskspråkiga och amerikanska kapitalets fånge och allierade – *och politiskt isolera och ”tämja” proletariatet*. En viktig del av denna skamliga politik är de skamliga hoten om blodigt förtryck och provokationer om öppet våld.

Koalitionsregeringens dödskamp inleddes samma dag som den föddes. Den revolutionära socialismen måste göra allt i sin makt för att hindra denna dödskamp från att sluta i ett inbördeskrig. Det

---

1 I början av juni reste sig matroserna i Östersjöflottan och överhuvudtaget massorna i Kronstadt mot den provisoriska regeringen. De mildaste benämningarna på dem i den ryska och utländska pressen var ”anarkister”. Med 210 röster mot 40 hade Kronstadts arbetar- och soldatsovjet tillbakavisat den provisoriska regeringen, och deklarerat att den bara erkände Petrogradsovjetens auktoritet. Denna aktion förvrängdes och kallades för ett försök att avskilja sig från Ryssland. Östersjömatroserna var aktiva under revolutionens samtliga skeden – mot tsarismen, mot den provisoriska regeringen, och under bolsjevikernas störtande av Kerenskij. - Frainas anmärkning.

enda sättet att göra det är inte att föra en politik av eftergifter och undanflykter, som bara väcker de nybakade statsmännens aptit, utan istället en aggressiv politik över hela linjen. Vi får inte låta dem isolera sig: vi måste isolera dem. Vi måste besvara koalitionsregeringens usla och föraktliga aktioner genom att klargöra även för arbetarmassornas mest efterblivna delar den fulla innebörden i den fientliga allians som har klätt sig i revolutionens namn. Vi måste ställa proletariats metoder mot de besuttna klassernas och deras mensjevik-socialistrevolutionära anhangs sätt att ta itu med frågan om livsmedel, industri, jordbruk och krig. Bara på detta sätt kan liberalismen isoleras och det revolutionära proletariats få ett ledande inflytande över massorna i staden och på landet. Den nuvarande regeringens oundvikliga fall kommer att ske samtidigt som de nuvarande ledarna för arbetar- och soldatdeputerades sovjet faller. Bara sovjeternas nuvarande minoritet kan bevara sovjetens auktoritet som representant för revolutionen, och säkra den en fortsatt funktion som en direkt makt. Detta kommer att bli mer och mer uppenbart dag för dag. Den dubbla maktlöshets epok, där regeringen [inte] duger och sovjeten inte vågar, kommer oundvikligen att kulminera i en kris av aldrig tidigare skådad styrka. Det är upp till oss att spara på krafterna till detta ögonblick, så att vi kan ta itu frågan om makten i alla dess proportioner.

15 [2] juni 1917

Fred och reaktion

(Vperiod nr 3, 28 [15] juni 1917)

Vid ett möte med den nationella duman 3 mars [19 februari] 1916, besvarade herr Miljukov på följande sätt kritiken från vänster:

Jag vet inte med säkerhet om regeringen leder oss mot nederlag – men jag vet att en revolution i Ryssland otvivelaktigt skulle leda oss mot nederlag, och våra fiender har därför anledning att törsta efter den. Om någon säger till mig att om man organiserade Ryssland för seger så skulle man organisera henne för en revolution, så svarar jag: Det är bättre att lämna henne oorganiserad som hon är så länge kriget varar.

Detta citat är intressant av två orsaker. Det bevisar att herr Miljukov så sent som förra året ansåg att de pro-tyska intressena inte enbart gynnades av internationalismen utan av vilken revolution som helst. Det är också ett typiskt uttryck för det liberala kryperiet. Herr Miljukovs förutsägelse är ytterst intressant: ”jag vet att en revolution i Ryssland otvivelaktigt skulle leda oss mot nederlag”. Varför denna visshet? Som historiker måste herr Miljukov veta att det har funnits revolutioner som har lett till seger. Men i egenskap av imperialistisk statsman kan inte herr Miljukov undgå att se att tanken på att erövra Konstantinopel. Armenien och Galicien inte kan väcka de revolutionära massornas känslor. Herr Miljukov kände, till och med visste, att under hans krig kunde inte revolutionen leda till seger.

När revolutionen bröt ut försökte herr Miljukov förvisso genast spanna den framför den allierade imperialismens kärra. Det var därför han hälsades med förtjusning av ett fylligt, metalliskt eko i alla bankvalv i London, Paris och New York. Men detta försök möttes av ett nästan instinktivt motstånd bland arbetarna och soldaterna. Herr Miljukov kastades ut ur regeringen: uppenbarligen innebar inte revolutionen seger för honom.

Miljukov försvann, men kriget fortsatte. Det bildades en koalitionsregering, bestående av småborgerliga demokrater och de av borgarklassens företrädare som hittills för en tid hade dolt sina imperialistiska klor. Ingenstans visar denna kombination sin kontrarevolutionära karaktär tydligare än på den internationella politikens område, det vill säga framförallt under kriget. Storbourgeoisin skickade sina representanter till regeringen i namn av ”en offensiv på fronten och osviklig trohet mot våra allierade” (resolution från Kadeternas konferens). De småborgerliga demokraterna, som kallar sig ”socialister”, gick med i regeringen för att, ”utan att rycka sig loss från” storbourgeoisin och deras internationella allierade, snabbast möjligt och med målet att väcka minsta möjliga anstöt hos alla deltagande avsluta kriget: utan annekteringar, utan krigsskadedstånd och krigsskatter, och till och med med garantier om nationellt självbestämmande.

De kapitalistiska ministrarna avvisade annekteringar, till en mer gynnsam tidpunkt. I utbyte mot denna rent muntliga eftergift gav deras småborgerliga demokratiska kollegor ett bindande löfte om att inte lämna de allierades led, att ingjuta nytt mod i armén och få den att åter gå på offensiven. När imperialisterna (för tillfället) avstod från Konstantinopel, gjorde de en ganska värdelös eftergift, ty efter tre års krig hade vägen till Konstantinopel blivit längre, inte kortare. Men för att uppväga liberalernas rent platoniska avsägande av ett mycket tveksamt Konstantinopel, erkände demokraterna alla fördrag som regeringen hade slutit, och satte revolutionens hela auktoritet och prestige bakom offensivens disciplin. Denna uppgörelse innebar för det första att revolutionens ”ledare” förnekade allt tal om en självständig internationell politik. Det var bara naturligt för det småborgerliga partiet, som när det befann sig i majoritet beredvilligt överlämnade all sin makt. Efter att ha givit prins Lvov ansvaret att bilda en revolutionär administration, herr Sjingarjev uppgiften att återskapa revolutionens finanser, och herr Konovalov uppgiften att organisera industrin, så kunde

inte den småborgerliga demokratin låta bli att ge herrarna Ribot, Lloyd George och Wilson ansvaret för det revolutionära Rysslands internationella intressen.

Även om revolutionen i sitt nuvarande skede därmed inte har ändrat krigets karaktär, så har den ändå haft ett betydande inflytande på krigets levande organism, nämligen armén. Soldaterna började fråga sig vad de spillde sitt blod för, ett blod som de nu värderade högre än under tsarismen. Och frågan om de hemliga fördragen uppstod genast och blev trängande. För att under dessa omständigheter kunna återställa arméns "beredskap" måste man bryta soldaternas revolutionärt demokratiska motstånd, och ånyo söva deras nyvaknande politiska intresse. Och innan en "revidering" av de gamla fördragen kunde förkunnas som princip, måste man ställa den revolutionära armén i tjänst hos samma gamla mål. Denna uppgift översteg oktobristen-bourbonanhängaren Gutjkovs förmåga, och han knäcktes av den. Den enda som kunde vara denna uppgift vuxen var en "socialist". Och han personifierades av den "mest populära" ministern, Kerenskij.

Medborgare Kerenskij uppvisade sin teoretiska förmåga under ett av den allryska kongressen första möten. Det är svårt att tänka sig något mer intetsägande än hans småstadsaktiga, självbelåtna självklarheter om den franska revolutionen och marxismen. Medborgare Kerenskij politiska formuleringar kännetecknas varken av originalitet eller djup. Men han har otvivelaktigt talang för att ge den kälkborgerliga reaktionen de nödvändiga revolutionära utsmyckningarna. Den intelligenta och halvintelligenta borgarklassen kände igen sig själva i Kerenskij's person, i en mer "representativ" form, och i en omgivning som inte är vardaglig, utan snarare uppvisar ett melodramas all grannlåt.

Genom att flitigt utnyttja sin popularitet för att påskynda förberedelserna av en offensiv (längs hela den allierade imperialistiska fronten), blir Kerenskij naturligtvis de besuttna klassernas älskling. Inte bara utrikesminister Terestjenko uttrycker tillfredsställelse om hur högt våra allierade håller Kerenskij's "arbete". Inte bara Riech, som har kritiserat vänsterministrarna så hårt, betonar att han föredrar armé- och örlogsminister Kerenskij. Till och med Rodzjanko ser det som sin plikt att peka på "de ädla, patriotiska ansträngningar" som vår armé- och örlogsminister Kerenskij är djupt indragen i. "Denne unge man" (för att citera Dumans oktobristiska ordförande Rodzjanko) "får dagligen pröva på(?) ett nytt liv, till gagn för hans land och konstruktiva arbete." Men dessa ärofulla omständigheter förhindrar ändå inte Rodzjanko från att hoppas, att när Kerenskij's "konstruktiva arbete" har uppnått en lämplig värdighet, så kan det följas av Gutjkovs arbete istället.

Under tiden försöker Terestjenkos utrikesdepartement ivrigt övertyga de allierade att offra sin imperialistiska aptit på den revolutionära demokratins altare. Det är svårt att tänka sig ett mer meningslöst, och – trots dess tragiska förödmjukelser – löjligare arbete! När herr Terestjenko, på det sätt man gör i en demokratisk småstadstidnings ledare, inför de internationella rövarnas härdade ledare försöker förklara att den ryska revolutionen verkligen är en "mäktig intellektuell rörelse, som uttrycker det ryska folkets vilja i kampen för jämlikhet", etc, etc – när han dessutom "inte tvekar" om att "en nära enhet mellan Ryssland och hennes allierade (de internationella rövarnas härdade ledare) helt och hållet kommer att garantera en överenskommelse om alla de principer som den ryska revolutionen förkunnar", så är det svårt att befria sig från en känsla av avsmak mot denna blandning av maktlöshet, hyckleri och dumhet.

Det verkar som om borgarklassen har lagt sig vinn om att få med alla viktiga ord i Terestjenkos dokument: "osviklig trohet mot de allierades allmänna sak", "den okränkbara överenskommelsen om att inte sluta en separat fred", och att skjuta upp en förändring av krigsmålen tills det uppstår "ett lämpligt ögonblick" - vilket är samma sak som att be de ryska soldaterna att spilla sitt blod för samma imperialistiska krigsmål som är olämpliga att publicera, så olämpliga att ändra, tills detta "lämpliga ögonblick" kommer. Och Tseretelis hela politiska horisont avslöjar sig i den självbelåtna trångsynthet med vilken han rekommenderade den allryska kongressen att uppmärksamma detta diplomatiska dokument, där "man med den revolutionära regeringens språk klart och öppet talar om den ryska revolutionens strävanden." En sak går inte att förneka: deras fega och maktlösa vädjande

till Lloyd George och Wilson uttrycks i samma ord som den sovjetiska exekutivkommitténs vädjande till Albert Thomas, Scheidemann och Henderson. Båda har samma syfte, och – vem vet? - kanske till och med samma författare.¹

Vi kan återfinna ett perfekt omdöme om Terestjenko-Tseretelis senaste diplomatiska noter på ett ställe där vi inte väntar oss det, nämligen i *L'Entente*, en franskspråkig tidning som ges ut i Petrograd, och som är organ för just de allierade mot vilka Terestjenko och Tjernov svär ”osviklig trohet”. ”Vi medger gärna”, skriver denna tidning, ”att de diplomatiska kretsarna väntade med viss oro på denna not...”

Som detta officiella organ medger är det faktiskt inte så lätt att formulera de allierades motsägelsefulla mål.

Vad Ryssland anbelangar, var i synnerhet den provisoriska regeringens ställning ytterst känslig och full av faror. Å ena sidan måste den ta hänsyn till åsikterna hos Arbetar- och soldatdeputerades råd, och så långt det var möjligt företräda deras ståndpunkt, och å den andra måste den hantera de internationella relationerna och de vänligt inställda makterna med silkesvantar. Det var omöjligt att påtvinga dem rådets beslut.

Och den provisoriska regeringen tog sig ur detta dilemma skinande och ren...

I detta dokument har vi alltså den revolutionära katekesens huvudpunkter nedskrivna, antecknade och signerade med den provisoriska regeringens auktoritet. Det saknas inga viktiga punkter. Alla vackra drömmar, alla fina ord som finns i ordböckerna, dras fram. Man kan hitta jämlikhet, frihet och rättvisa på det internationella området – *donc tout yest* [allt finns med – öa]. De rödaste av kamrater har inget svar. Från det hållet har den provisoriska regeringen inget att frukta...

”Men – de allierade då?” - frågar sig *L'Entente*. ”Med hjälp av en noggrann studie och genom att läsa mellan raderna(!), och med hjälp av den unga ryska demokratins välvilja och vänskap kommer de allierade att på olika ställen i noten kunna hitta olika trevliga ord som kan lugna deras något sviktande tilltro. De vet mycket väl att den provisoriska regeringens ställning är besvärlig, och att dess uttalanden inte får tas alltför bokstavligt... Den provisoriska regeringens grundläggande garanti till de allierade är det faktum att den lovar att inte säga upp den överenskommelse som skrevs under i London 5 september 1914 (med löfte om att inte sluta en separat fred). Det är för tillfället helt tillfredsställande för oss.”

Och även för oss. Det är i själva verket svårt att göra en mer hånfull bedömning av Terestjenko-Tseretelis ”uttalande” än vad den officiella *L'Entente* har gjort, inspirerade av den franska ambassaden. Denna bedömning, som på intet sätt är ovänlig mot Terestjenko och de som står bakom honom, är totalt förödande för Tseretelis ”konstruktiva arbete”, som så varmt har rekommenderat det ”klara och öppna språket” i detta dokument. ”Ingenting har utlämnats”, svär han inför kongressen, ”det kommer att tillfredsställa de allra rödaste kamraters samvete.”

---

¹ Under revolutionens inledande yra vädjade de återhållsamma grupperna i sovjeterna via exekutivkommittén till socialisterna och proletariatet i de krigförande länderna att bryta med sina imperialistiska regeringar. Men gradvis övergav de denna revolutionära politik, och exekutivkommittén samarbetade med det ökända socialpatriotiska mötet i Stockholm, mot bolsjevikernas protester. Det räckte för att visa exekutivkommitténs icke revolutionära natur, att de enade sig med Scheidemann, Albert Thomas från Frankrike, Henderson från England, och övriga socialpatrioter. Den moderata socialismen agerade som en handelsresande i borgerlig diplomati. Ett av de hemliga dokument som publicerades efter bolsjevikernas maktövertagande visar Stockholmskonferensens verkliga natur, en konferens som för övrigt de Oberoende socialisterna i Tyskland vägrade ha något med att göra. Dokumentet rör sig om ett telegram daterat 18 augusti 1917, från den ryske ambassadören i Stockholm till den provisoriska regeringen, där han rapporterar om ett samtal med Branting, en av den socialpatriotiska konferensens organisatörer. Han förkunnade att han var villig att ställa in konferensen om Kerenskij tyckte att tidpunkten var olämplig, och att Branting skulle använda sitt inflytande i den holländsk-skandinaviska kommittén i detta syfte. Han avslutar telegrammet med en önskan om att det ska hemlighållas, för att inte kompromettera Branting, eftersom annars en värdefull informationskälla skulle försvinna. Den socialistiska konferensen som ett villigt verktyg för diplomatin! Inte att undra på att den blev ett totalt misslyckande – Frainas anmärkning.

Men de misstar sig, dessa mästare i diplomatisk prosa: de tillfredsställer ingen. Är det inte typiskt att det verkliga livet skulle besvara Kerenskijs apeller och Tseretelis invändningar och hot med ett så kraftfullt slag som revolten bland Svarta havsmatroserna? Tidigare har man sagt oss att dessa matrosar var Kerenskijs tillflyktsort, hem för den "patriotism" som krävde en offensiv. Verkligheten gav återigen en skoningslös rättelse. Det gick inte att ingjuta både revolutionär entusiasm och disciplin i armén, genom att hålla kvar vid de gamla imperialistiska avtalen och åtagandena inom utrikespolitiken, och kapitulera för de besuttna klasserna i inrikespolitiken. Och Kerenskijs "stora pinne" har lyckligtvis hittills varit alltför kort.

Nej, denna väg leder i sanning ingenstans.

28 [15] juni 1917

Demokrati, pacifism och imperialism

(Vperjod nr 4, 30 [17] juni 1917)

Det har aldrig funnit så många pacifister som nu, när människor mördar varandra överallt på vår planet. Varje epok har inte bara sin egen teknologi och politiska former, utan också sin egen sorts hyckleri. En gång i tiden slog nationer ihjäl varandra för Kristi läras ära och för kärleken till sin nästa. Nu är det bara efterblivna regeringar som återoppar Kristus. De utvecklade nationerna skär halsen av varandra under pacifismens fana och Nationernas förbunds och den eviga fredens fana. Kerenskij och Tsereteli skriker om offensiv i namn av "en snabb fred".

Det finns ingen Juvenalis [Roms främste satiriker – öa] som kan skildra vår epok med bitande ironi. Ändå tvingas vi medge att till och med den allra mäktigaste satir skulle framstå som svag och obetydlig jämfört med den uppenbara futtighet och inställsamma dumhet, som har utlösts av det pågående kriget.

Pacifismen har samma historiska rötter som demokratin. Borgarklassen gjorde enorma ansträngningar för att förklara förhållandena mellan människor, det vill säga att ersätta en blind och idiotisk tradition med ett system av kritiskt tänkande. Arvet från medeltiden bestod av gillesbegränsningar för industrin, klassprivilegier, monarkins envælde. Den borgerliga demokratin krävde juridisk jämlikhet, fri konkurrens och parlamentsmetoder för att sköta de offentliga angelägenheterna. Dessa rationella kriterier användes givetvis också på utrikespolitikens område. Här föreföll krig vara ett sätt att lösa frågor som stod i direkt motsättning till allt "förnuft". Så den borgerliga demokratin började påpeka för nationerna – på poesins, den moraliska filosofin och auktoriserade redovisningens språk – att de skulle tjäna mer på att upprätta evig fred. Det var den borgerliga pacifismens logiska rötter.

Men ända från sin födelse led den borgerliga pacifismen av ett grundläggande fel, som också kännetecknar den borgerliga demokratin. Dess kritik riktar sig mot de ytliga politiska fenomenen, men vågar inte tränga ner till de ekonomiska orsakerna. I kapitalisternas händer har tanken på evig fred på grundval av "förnuftiga" överenskommelser, farit ännu mer illa än tankarna på frihet, jämlikhet och broderskap. Ty även om kapitalismen gjorde industriförhållandena rationella, så gjorde den inte den samhällseliga organiseringen av ägandet rationellt. Och på så sätt förberedde den destruktiva verktyg som inte ens den "barbariska" medeltiden någonsin hade drömt om.

De ständigt bittra internationella relationerna och militarismens ständiga ökning undergrävde pacifismens realism. Ändå fick pacifismen ett nytt liv från just dessa ting, ett liv som skiljer sig från dess tidigare period som den lila och blodfärgade solnedgången skiljer sig från den rosenfärgade soluppgången.

Decennierna innan det nuvarande kriget kan mycket väl ha varit avsedda som en period av väpnad fred. Under hela denna period skedde det ständiga fälttåg och slag utkämpades, men enbart i kolonierna.

Eftersom dessa krig ägde rum i länder som beboddes av underutvecklade och maktlösa folk, så medförde de en uppdelning av Afrika, Polynesien och Asien, och rörde vägen för det nuvarande världskriget. Men eftersom det trots en lång rad hårda konflikter inte hade ägt rum några krig i Europa sedan 1871, började det efterhand uppstå en allmän uppfattning i småborgerliga kretsar att arméernas tillväxt var en garanti för freden, som till sist skulle föreskrivas i internationell lag och vara sanktionerad i alla institutioner. Men successivt hopade sig orsaker till en världskonflikt, och den nuvarande syndafloden var på väg.

Teoretiskt och politiskt står pacifismen på samma grundvalar som teorin om samhällsintressenas

samstämmighet. Fientligheten mellan de kapitalistiska länderna har samma ekonomiska rötter som motsättningarna mellan klasserna. Och om vi går med på möjligheten av en gradvis minskning av klasskampens skärpa, så behövs det bara ett steg till att acceptera en gradvis uppmjukning och reglering av de internationella relationerna.

Det är småbourgeoisin som är källan till den demokratiska ideologin, med alla dess traditioner och illusioner. Under 1800-talets andra hälft genomgick den en fullständig inre omvandling, men försvann ingalunda från det politiska livet. Samtidigt som den kapitalistiska teknologins utveckling obevekligt undergrävde småbourgeoisins ekonomiska funktion, så kunde den allmänna rösträtten och allmänna värnplikten tack vare småbourgeoisins stora numerär ge den ett intryck av att ha politisk betydelse. I så måtto som storkapitalet inte raderade ut småbourgeoisin, så använde det ett system av tilltro för att underordna den under sina egna syften. Sedan behövde bara storkapitalets politiska representanter låtsas sätta tilltro till denna klass' uttalade teorier och fördomar för att underkasta småbourgeoisin sina egna syften på det politiska området. Det var därför som vi under årtiondet innan kriget, sida vid sida med reaktionärt imperialistiska politiska ansträngningar, kunde bevittna en bedräglig blomstring av den *borgerliga demokratin* med åtföljande reformism och pacifism. Kapitalet använde småbourgeoisin och dess ideologiska fördomar för att driva kapitalets imperialistiska mål.

Det finns troligen inget land där denna dubbla process var så uppenbar som i Frankrike. Frankrike är finanskapitalets klassiska land. Det lutar sig mot stödet från världens mest konservativa och antalsmässigt mycket starka småbourgeoisin i städerna och på landsbygden. Genom sina utlandslån, kolonier och allians med Ryssland och England, var Tredje republikens övre finanskretsar indragna i världspolitikens samtliga intressen och konflikter. Och ändå är den franska småborgaren rakt igenom lantlig. Han har alltid uppvisat en instinktiv motvilja mot geografi, och har hela sitt liv fruktat kriget som djävulen – om bara därför att han i de flesta fall bara har en son, som ska ärva hans företag och lösöre. Denne småborgare skickar en radikal till parlamentet, eftersom de har lovat att bevara freden – å ena sidan med hjälp av ett förbund av nationer och obligatorisk internationell medling, och å den andra genom att samarbeta med ryska kosackerna, som ska hålla den tyske kejsaren i schack. Denne radikala deputerade har hämtats från landsbygdsadvokaternas krets, och åker till Paris med de bästa intentioner, men också utan minsta kunskap om var Persiska golfen ligger, och hur och vem som använder Bagdad-järnvägen. Gruppen av radikal-”pacifistiska” deputerade gav upphov till en radikal regering, som omedelbart fann sig vara bunden till händer och fötter av alla diplomatiska och militära åtaganden och finansiella intressen som den franska börsen hade i Ryssland, Afrika och Asien. Utan att någonsin upphöra med de rätta pacifistiska ordvändningarna, fortsätter regeringen och parlamentet automatiskt att driva en världspolitik som drar in Frankrike i krig.

Trots att den engelska och amerikanska pacifismen har andra sociala och ideologiska former (eller i fallet USA saknar sådana) så genomför de i grund och botten samma uppgift. Den uttrycker små- och mellanbourgeoisins farhågor för en världskatastrof där de kan förlora allt sitt oberoende. Pacifismen lugnar deras samveten – med hjälp av kraftlösa tankar om nedrustning, internationell lag och världsdömsstolar – bara för att i det avgörande ögonblicket leverera deras kropp och själ till imperialismen, som nu mobiliserar allting för sina syften: industrin, kyrkan, konsten, den borgerliga pacifismen och patriotiska ”socialismen”.

”Vi har alltid varit mot krig: våra företrädare, vår regering har varit mot krig”, säger de franska småborgarna, ”därför måste kriget ha påtvingats oss, och i namn av våra pacifistiska ideal måste vi kämpa till slutet.” Och de franska pacifisternas ledare, baron d'Estournelles de Constant, skriver under på denna pacifistiska filosofi om ett imperialistiskt krig med ett svulstigt *jusq'au bout* [till slutet – öa].

För sin krigsföring behöver den engelska aktiebörsen först och främst pacifister av liberalen

Asquiths och den radikala demagogen Lloyd Georges typ. ”Om dessa personer går in för krig”, säger de engelska massorna, ”så måste rätten vara på vår sida.” På så sätt fyller pacifismen en viktig roll i krigets ekonomi, jämsides med giftiga gaser och inflationsdrivande regeringslån.

Ännu tydligare är den småborgerliga pacifismens underordnade roll i förhållande till imperialismen i USA. Där dikterar bankerna och trusterna den faktiska politiken ännu tydligare än någon annanstans. Redan innan kriget drev USA:s enorma utveckling av industrin och utrikeshandeln systematiskt landet i riktning mot världsintressena och världspolitiken. Kriget i Europa gav denna imperialistiska utveckling en formligen feberaktig fart. Vid en tidpunkt då många välmenande personer hoppades på att den europeiska slakten skulle få den amerikanska borgarklassen att hata militarismen, så förde i själva verket inte händelserna i Europa in den amerikanska politiken i psykologiska utan materiella banor, som ledde till ett rakt motsatt resultat. USA:s export, som 1913 uppgick till 2.466 miljoner dollar ökade 1916 till 5.481 miljoner dollar! Lejonparten av denna export tillföll givetvis krigsindustrin. När Tysklands obegränsade ubåtskrig plötsligt stoppade denna export till de allierade länderna, så innebar det inte bara att detta inflöde av monstruösa profiter upphörde, utan hela den amerikanska industrin hotades av en aldrig tidigare skådad kris, eftersom den helt och hållet hade organiserats på krigsbasis.

Detta kunde inte fortgå utan någon form av motstånd från folkmassorna. Den första stora uppgiften för USA:s inhemska diplomati under krigets första fjärdedel var att övervinna deras oorganiserade missnöje, och få dem att samarbeta patriotiskt med regeringen. Och det är historiens ironi att det var den officiella ”pacifismen” och den ”oppositionella pacifismen” som skulle bli de verktyg som användes för att *lära massorna militära ideal*.

Bryan gav förhastat och ljudligt uttryck för lantbrukarnas och överhuvudtaget ”den lille mannens” naturliga motvilja mot alla sådana saker som världspolitik, militärtjänst och högre skatter. Men samtidigt skickade han vagnslaster med petitioner, såväl som sändebud, till sina pacifistiska kumpaner i regeringsledningen. Bryan gjorde allt i sin makt för att bryta den revolutionära udden av rörelsen. ”*Om kriget kommer*”, telegraferade Bryan i samband med ett antikrigsmöte i Chicago förra februari, ”*så kommer vi naturligtvis att stöda regeringen*, men för närvarande är det vår heliga plikt att göra allt i vår makt för att bevara nationen från krigets fasor.” Dessa få ord innehåller hela den småborgerliga pacifismens hela program: ”att göra allt i vår makt mot kriget” betyder att ge den folkliga ilskan ett utlopp i form av harmlösa demonstrationer, efter att dessförinnan ha givit regeringen garantier om att den i händelse av krig inte kommer att möta något verkligt motstånd från den pacifistiska delen.

Den officiella pacifismen kunde inte önskat sig något bättre. Nu kunde den ge tillfredsställande garantier om imperialistisk ”beredskap”. Efter Bryans deklARATION räckte det att förklara krig för att tysta hans ljudliga motstånd mot kriget. Och Bryan marscherade rakt över till regeringsvidan. Och inte bara småbourgeoisin, utan också arbetarnas breda massor, sa till sig själva: ”Om vår regering, med en så uttalad pacifist som Wilson i ledningen, förklarar krig, och om till och med Bryan stöder regeringen i kriget, så måste det vara ett oundvikligt och rättfärdigt krig...” Det är uppenbart varför de borgerliga demagogernas skenheliga, kvävarlika pacifism skattas så högt inom industriella och finansiella kretsar.

Trots de uppenbara skillnaderna spelar vår mensjevikiska och socialistrevolutionära pacifism faktiskt samma roll som den amerikanska pacifismen. Den resolution om kriget som antogs av allryska arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjetkongress fördömer inte bara kriget ur pacifistisk synvinkel, utan också på grund av krigets imperialistiska karaktär. Kongressen deklarerar att kampen för att snabbt avsluta kriget är ”den revolutionära demokratins viktigaste uppgift”. Men alla dessa förutsättningar används bara för att dra slutsatsen: ”fram till den tidpunkt då kriget kan avslutas av demokratins internationella krafter, *kommer den ryska revolutionära demokratin att vara tvungen att på alla sätt samarbeta för att stärka arméns stridskraft och göra den effektiv både för*

offensiva och defensiva aktioner.”

Precis som den provisoriska regeringen menade kongressen att en omarbetning av de gamla internationella avtalen var beroende av en frivillig uppgörelse med den allierade diplomatin, som genom själva sin natur varken vill eller kan avsäga sig krigets imperialistiska mål. I spåren på sina ledare gör kongressen ”demokratins internationella krafter” beroende av socialpatrioternas vilja, som är bundna med järnkedjor till sina imperialistiska regeringar. Efter att kongressmajoriteten frivilligt har begränsat frågan om ”ett snart slut på kriget” till detta charmerande sällskap, så kommer den på den praktiska politikens område fram till en mycket definitiv slutsats: *offensiv på den militära fronten*. Denna ”pacifism”, som konsoliderar och tuktar den småborgerliga demokratin och får den att stöda en offensiv, borde tydligen inte bara stå på god fot med de ryska imperialisterna utan också de allierade nationerna.

Miljukov säger: ”I namn av vår trohet mot våra allierade och de gamla (diplomatiska) avtalen måste vi ha en offensiv.”

Kerenskij och Tsereteli säger: ”Även om de gamla (diplomatiska) avtalen fortfarande inte har omarbetats, måste vi ha en offensiv.”

Argumenten kanske skiljer sig, men politiken är den samma. Och det kan inte heller vara på något annat sätt, eftersom Kerenskij och Tsereteli är oskiljaktigt knutna till Miljukovs parti i regeringen. I själva verket står Dans socialpatriotiska pacifism, såväl som Bryans kväkarpacifism, båda i imperialismens tjänst.

Därmed blir den ryska diplomatins viktigaste uppgift inte att få de allierades diplomati att avstå från den ena eller andra handlingen eller att omarbeta det ena eller det andra, utan att få de allierades diplomater att tro på att den ryska revolutionen är säker, frisk och vederhäftig. I sitt tal till den amerikanska kongressen den 10 juni, karakteriserade ambassadör Bachmetjev den provisoriska regeringen huvudsakligen utifrån denna synvinkel.

”Alla dessa omständigheter”, sa ambassadören, ”pekar på det faktum att den provisoriska regeringens makt och betydelse växer varje dag, att den provisoriska regeringen hela tiden blir allt bättre på att hantera alla de element som leder till katastrof, vare sig de tar formen av reaktionär propaganda eller agitation från den yttersta vänstern. *För närvarande har den provisoriska regeringen bestämt sig för att vidta de mest drastiska åtgärder i denna riktning, och om så behövs ta till tvång, även om den ständigt anstränger sig för att lösa alla frågor på ett fredligt sätt.*”

Det råder inget tvivel om att våra ”försvarares” ”nationella ära” förblir helt oberörd medan den ”revolutionära demokratin” ambassadör ivrigt övertygar den amerikanska penningsaristokratins parlament om den ryska regeringens villighet att spilla det ryska proletariats blod i namn av ”ordning”, som först och främst innebär trohet mot den allierade kapitalismen.

Och samtidigt som Bachmetjev stod med mössan i hand i närvaro av kapitalismens företrädare och lät detta förödmjukande tal passera sina läppar, så förklarade Tsereteli och Kerenskij för den ”revolutionära demokratin” att det inte gick att klara sig utan de väpnade styrkorna i kampen mot ”vänsterns anarki”, och hotade att avvärja Petrograds arbetare och regementet som gjorde gemensam sak med dem. Vi vet att dessa hot kom i grevens tid: de var ett starkt argument för att få igenom det ryska lånet från Wall Street. Ni förstår, herr Bachmetjev kunde säga: ”vår revolutionära pacifism skiljer sig inte i något avgörande avseende från er sorts pacifism, och om ni litar på Bryan så finns det ingen anledning att misstro Tsereteli.”

Det återstår bara för oss att ställa en fråga: Hur mycket ryskt kött och blod kommer det att krävas, vid fronten såväl som hemmavid, för att säkra de ryska lånen, som i sin tur ska garantera vår fortsatta trohet mot de allierade?

Prövningens dagar

(Vperjod, 22 [9] juli 1917)

Blod har flutit på Petrograds gator. Ett tragiskt kapitel har lagts till den ryska revolutionens historia. Vem bär skulden? ”Bolsjevikerna” säger mannen på gatan, och upprepar vad han har läst i tidningarna. Vad borgarklassen och de opportunistiska politikerna anbelangar, är dessa tragiska händelser slutdiskuterade med orden: arrestera anstiftarna och avvärpa massorna. Och målet för dessa handlingar är att upprätta ”revolutionär ordning”. När socialistrevolutionärerna och mensjevikerna arresterar och avvärpar bolsjevikerna förbereder de sig för att upprätta ”ordning”. Det finns bara en fråga: Vilken sorts ordning, och för vem?

Revolutionen väckte stora förhoppningar hos massorna. Bland Petrograds massor, som spelade en ledande roll under revolutionen, hälsades dessa förhoppningar och förväntningar med utomordentlig uppriktighet. Det var det socialdemokratiska partiets uppgift att omvandla dessa förhoppningar och förväntningar till ett klart definierat politiskt program för att rikta in massornas revolutionära otålighet mot planerade politiska aktioner. Revolutionen ställdes ansikte mot ansikte med *statsmakten*. Vi, liksom den bolsjevikiska organisationen,¹ stod för att överlämna all makt till arbetar-, soldat- och bondedeputerades sovjeters centralkommitté. De övre klasserna, och dit måste vi räkna socialistrevolutionärerna och mensjevikerna, uppmanade massorna att stöda Miljukov-Gutjkovs regering. In i det sista, det vill säga ända tills dessa den första provisoriska regeringens mer uppenbart imperialistiska personer avgick, var båda de ovan nämnda partierna hårt knutna till regeringen över hela linjen. Först efter ombildningen av regeringen fick massorna veta från *sina egna* tidningar att de inte hade fått veta hela sanningen, att de hade blivit lurade. Då blev de tillsagda att lita på den nya ”koalitions”regeringen. Den revolutionära socialdemokratin förutsåg att den nya regeringen inte på något avgörande sätt skulle skilja från den gamla, att den inte skulle göra några eftergifter till revolutionen och återigen skulle förråda massornas förhoppningar. Och så blev det. Efter två månader av svag politik, krav på förtroende, förmanande tal, kunde inte regeringen längre dölja att den bara förvirrade frågorna. Det blev uppenbart att massorna ännu en gång – och denna gång grymmare än någonsin – hade blivit lurade.

Otåligheten och misstron bland arbetarnas och soldaternas stora massa i Petrograd ökade inte dag för dag, utan timma för timma. Dessa känslor underbyggdes av det för alla deltagande hopplösa och utdragna kriget, av den ekonomiska upplösningen, av ett osynligt produktionsstopp inom industrins viktigaste branscher, och de fick ett omedelbart politiskt uttryck i parollen ”All makt åt sovjeterna!” Kadeternas avgång och det definitiva beviset på den provisoriska regeringens bankrutt övertygade massorna ännu mer bestämt om att de hade rätt mot sovjeternas officiella ledare. Socialistrevolutionärernas och mensjevikernas vacklan lade bara ved på brasan. *Kraven, nästan förföljelserna, som riktades mot garnisonen i Petrograd, och som krävde att den skulle inleda en offensiv, fick en liknande effekt.* Explosionen var oundviklig.

Samtliga partier, inklusive bolsjevikerna, gjorde allt för att hindra massorna från att genomföra demonstrationen 16 [3 gamla stilen] juli. Men massorna demonstrerade ändå, och dessutom med vapen i hand. På kvällen 16 [3] juli sa alla agitatorer, alla distriktsrepresentanter, att eftersom frågan om makten inte var löst måste demonstrationen 17 [4] juli äga rum, och att det inte gick att hålla tillbaka folket. Det är den enda orsaken till att bolsjevikpartiet, och tillsammans med det vår organisation, bestämde sig för att inte hålla sig utanför och två sina händer för konsekvenserna, utan göra allt i sin makt för att omvandla händelserna 17 [4] juli till en fredlig massdemonstration. Det var den enda innebörden i appellen 17 [4] juli. Eftersom de kontrarevolutionära banden säkert skulle ingripa, var det givetvis uppenbart att det skulle bli blodiga sammandrabbningar. Det är sant att vi

---

1 När Trotskij skrev detta var han fortfarande medlem i *mezrajontsi* [interdistriktskommittén].

hade kunnat lämna massorna utan politisk vägledning, så att säga halshugga dem politiskt, genom att vägra att leda dem, att lämna dem åt sitt öde. Men eftersom vi är ett arbetarparti varken kunde eller ville vi följa Pilatus taktik: vi beslutade oss för att ansluta oss till massorna och stanna med dem, för att under de givna omständigheterna ge tumultet så mycket organisation som möjligt, och på så sätt i största möjliga utsträckning minska antalet offer. Fakta är välkända. Blod har spillts. Och nu försöker borgarklassens ”inflytelserika” press, och andra tidningar som tjänar borgarklassen, lägga hela ansvaret för konsekvenserna på våra axlar – för fattigdomen, utmattningen, missnöjet och massornas upprors känslor. För att lyckas med detta syfte, för att fullborda det kontrarevolutionära angreppet på proletariats parti, träder det fram anonyma, halvt anonyma eller offentligt kända slynglar, som sprider anklagelser om mutor: blod har flutit på grund av bolsjevikerna, och bolsjevikerna handlade på Wilhems order.

Vi genomgår nu provningens dagar. Massornas ståndaktighet, deras självbehärskning, deras ”vänners” trofasthet, allt detta utsätts för ett eldprov. Vi utsätts också för detta prov, och vi kommer att träda ur det starkare, mer enade, än ur någon tidigare provning. Livet är med oss och kämpar för oss. Den nya omorganiseringen av makten framtvingades av en omöjlig situation och de härskande partiernas bedrövliga klenmod, men kommer inte att ändra någonting eller lösa någonting. Det krävs en radikal förändring av hela systemet. Det krävs revolutionär makt.

Tsereteli-Kerenskijs politik syftar till att avväpna och försvaga revolutionens vänster. Om de med hjälp av dessa metoder lyckas upprätta ”ordning”, så kommer de att bli de första – efter oss förstås – att falla offer för denna ”ordning”. Men de kommer inte att lyckas. Motsättningarna är för djupa, problemen alltför enorma för att bara sopas undan med polisiära åtgärder.

Efter provningens dagar kommer framstegens och segerns dagar att komma.

22 [9] juli 1917